

Projekt financira
Europska unija

IPA Komponenta IV – Razvoj ljudskih potencijala
Program Europske unije za Hrvatsku

PRIRUČNIK ZA NEZAPOSLENE OSOBE S INVALIDITETOM ZA AKTIVNO TRAŽENJE POSLA

Zapošljavanje osoba s invaliditetom

**Priručnik za nezaposlene osobe
s invaliditetom za aktivno
traženje posla**

SADRŽAJ	2
1. KAKO PRONAĆI POSAO	4
1.1. Gdje se trebaš uputiti ukoliko želiš pronaći posao	4
1.2. Gdje potražiti moguću ponudu posla	4
1.3. Što je potrebno učiniti prije no što se prijaviš na HZZ	5
1.4. Koja dokumentacija je potrebna za prijavu na HZZ	6
1.5. Je li se potrebno prijaviti još negdje osim na HZZ	6
2. KAKO APLICIRATI I DOBITI POSAO	9
2.1. Postoji li mogućnost korištenja usluga razumne prilagodbe pri razgovoru za posao	9
2.2. Trebam li navesti vrstu i stupanj invaliditeta pri apliciranju na posao	9
2.3. Molba za posao	9
2.4. Životopis	10
2.5. Razgovor za posao	10
3. KAKO POBOLJŠATI ILI OBNOVITI ZAPOŠLJAVANJE	11
3.1. Koja su moja prava i povlastice kao osobe s invaliditetom ako dobijem posao	11
3.2. Koje stručno osposobljavanje mogu koristiti kao osoba s invaliditetom	14
3.3. Koje rehabilitacijske programe mogu koristiti kao osoba s invaliditetom	15
4. MOGUĆNOST RADA OD KUĆE	16
4.1. Što je rad od kuće?	16
4.2. Kako je reguliran Zakonom o radu?	16
4.3. Koje korake trebam poduzeti da bih započeo s radom?	16
5. SAMOZAPOŠLJAVANJE	17
5.1. Što je samozapošljavanje	17
5.2. Kako je regulirano zakonom	17
5.3. Koje korake trebam poduzeti vezano uz samozapošljavanje	17
5.4. Poticaji za samozapošljavanje	21

6.	PRILAGODBA RADNOG MJESTA	23
6.1.	Što je to prilagodba radnog mjesta i tko ima pravo na prilagodbu radnog mjesta?	23
6.2.	Koji su uvjeti za ostvarivanje prava na prilagodbu i kome se obratiti za ostvarivanje prava na razumnu prilagodbu?	23
6.3.	Koje još prilagodbe postoje osim prilagodbe radnog mjesta koje se odnose na osobe s invaliditetom	23
7.	DISKRIMINACIJA OSOBA S INVALIDITETOM PRI ZAPOŠLJAVANJU	24
7.1.	Oblici diskriminacije osobe s invaliditetom pri zapošljavanju	24
7.2.	Kako prepoznati diskriminaciju na radnom mjestu?	24
7.3.	Koji su koraci koje trebam poduzeti pri prijavljivanju diskriminacije na radnom mjestu i gdje potražiti pomoć?	25
8.	USLUGE FONDA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA S INVALIDITETOM	26
8.1.	Vrste savjetovanja od strane Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom	26
8.2.	Vrste poticaja od strane Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom	26
8.3.	Novčani poticaji – naknada u visini uplaćenog doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje i doprinosa za zapošljavanje	28
8.4.	Naknada razlike radi smanjenog radnog učinka	28
8.5.	Sufinanciranje troška osobnog asistenta	28
8.6.	Jednokratna materijalna davanja – Obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba s invaliditetom od strane Fonda	28
8.7.	Prilagodba radnog mjesta i prilagodba uvjeta rada	29
8.8.	Subvencioniranje kamate za kreditna sredstva po povoljnim uvjetima namijenjena kupnji strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje osoba s invaliditetom	29
8.9.	Sufinanciranje troškova radnog terapeuta	30
8.10.	Gdje se trebam javiti kako bih ostvario usluge Fonda za profesionalnu rehabilitaciju	30
9.	USLUGE HRVATSKOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE	31
9.1.	Savjetovanje od strane HZZ-a za osobe s invaliditetom pri zapošljavanju	31
9.2.	Poticaji od strane HZZ-a za osobe s invaliditetom pri zapošljavanju	31
9.3.	Obrazovanje i osposobljavanje od strane HZZ-a	32
9.4.	Propisi i uvjeti za dodjeljivanje osobnog asistenta	33
9.5.	Aktivne mjere tržišne politike	33
9.6.	Kakve koristi kao osoba s invaliditetom imam od profesionalnog usmjeravanja	33

1. KAKO PRONAĆI POSAO

1.1. Gdje se trebaš uputiti ukoliko želiš pronaći posao

Svaki čovjek ima pravo na rad. Uskraćivanje prava na rad je oblik diskriminacije i nitko nema pravo zabranjivati ljudima da se zaposle i rade. U nekim slučajevima se ipak može zakonom ograničiti da ljudi rade one poslove koji ozbiljno ugrožavaju njihov život i zdravlje.

Ukoliko želite pronaći posao najbolje je da posjetite **Hrvatski zavod za zapošljavanje** (u daljnjem tekstu: **HZZ**) i upišete se u evidenciju tražitelja posla. Na HZZ-u ćete dobiti pomoć u traženju posla i ostvariti određena prava. Jedno od najvažnijih prava koje osobe s invaliditetom mogu ostvariti putem HZZ-a je pravo na profesionalnu rehabilitaciju. Više o profesionalnoj rehabilitaciji pročitajte u **poglavlju 9. Usluge Hrvatskog zavoda za zapošljavanje**.

Osim HZZ-a kontaktirajte i udruge osoba s invaliditetom, te se raspitajte mogu li Vam pružiti pomoć u traženju posla.

1.2. Gdje potražiti moguću ponudu posla

HZZ raspolaže najvećom bazom podataka o slobodnim radnim mjestima u zemlji. Područne službe HZZ-a postoje u svim središtima Županija i Gradu Zagrebu. U tablici na sljedećoj stranici možete pronaći adrese i e-mail kontakte područnih službi HZZ-a.

U zadnje vrijeme sve više informacija o slobodnim radnim mjestima dostupno je na internetu ili u novinama. Na primjer:

- u Plavom oglasniku (možete ga pregledati i na internet na adresi www.oglasnik.hr)
- u Katalogu radnih mjesta za osobe s invaliditetom na internet adresi: http://www.moj-posao.net/jseeker_wiki.php?wikiName=BazaRadnihMjestaZaOsobeSOI
- na internet adresi <http://posao.tportal.hr/> također se možete informirati o slobodnim radnim mjestima.

Pri traženju posla budite uporni i strpljivi. Zatražite pomoć u udrugama osoba s invaliditetom, ali i od članova svoje obitelji. Zajedničkim naporom i trudom brže ćete doći do radnog mjesta.

Adrese područnih ureda HZZ		
Središnja služba	Radnička cesta 1, 10000 Zagreb	hzz@hzz.hr
Bjelovar	A. Kačića Miošića 5, 43000 Bjelovar	HZZ.Bjelovar@hzz.hr
Čakovec	Bana J. Jelačića 1, 40000 Čakovec	HZZ.Cakovec@hzz.hr
Dubrovnik	Put V. Nazora 5, 20000 Dubrovnik	HZZ.Dubrovnik@hzz.hr
Gospić	Budačka 1, 53000 Gospić	HZZ.Gospic@hzz.hr
Karlovac	Domobranska 19, 47000 Karlovac	HZZ.Karlovac@hzz.hr
Krapina	Đalskog 4, 49000 Krapina	HZZ.Krapina@hzz.hr
Križevci	Tomislavova 20, 48260 Križevci	HZZ.Krizevci@hzz.hr
Kutina	Crkvena 13, 44320 Kutina	HZZ.Kutina@hzz.hr
Osijek	Kneza Trpimira 2, 31000 Osijek	HZZ.Osijek@hzz.hr
Požega	Alojzija Stepinca 5, 34000 Požega	HZZ.Pozega@hzz.hr
Pula	Benediktanske opatije 3, 52100 Pula	HZZ.Pula@hzz.hr
Rijeka	Bulevar oslobođenja 14, 51000 Rijeka	HZZ.Rijeka@hzz.hr
Sisak	Kralja Tomislava 15, 44000 Sisak	HZZ.Sisak@hzz.hr
Slavonski Brod	Vukovarska 11 35000, Slavonski Brod	HZZ.SlavonskiBrod@hzz.hr
Split	Bihačka 2/c, 21000 Split	HZZ.Split@hzz.hr
Šibenik	Matije Gupca 42a, 22000 Šibenik	HZZ.Sibenik@hzz.hr
Varaždin	Baruna Trenka 56, 42000 Varaždin	HZZ.Varazdin@hzz.hr
Vinkovci	Jurja Dalmatinca 27, 32100 Vinkovci	HZZ.Vinkovci@hzz.hr
Virovitica	A. Mihanovića 40, 33000 Virovitica	HZZ.Virovitica@hzz.hr
Vukovar	Vladimira Nazora 12, 32000 Vukovar	HZZ.Vukovar@hzz.hr
Zadar	S. Držislava bb, 23000 Zadar	HZZ.Zadar@hzz.hr
Zagreb	Zvonimirova 15, 10000 Zagreb	HZZ.Zagreb@hzz.hr

1.3. Što je potrebno učiniti prije no što se prijavite na HZZ

Prije nego što se prijavite na HZZ izvadite radnu knjižicu. Radnu knjižicu vadite u **gradskom ili županijskom uredu nadležnom za poslove rada**.

Za vađenje radne knjižice potrebni su Vam:

- Zahtjev za radnu knjižicu i Radna knjižica (oboje kupite u Narodnim novinama)
- Osobna iskaznica (ili putovnica ukoliko ste izgubili osobnu iskaznicu)
- Svjedodžbu o završenoj školi

Podaci na vašim dokumentima moraju biti točni i istiniti. Ukoliko dođe do promjene nekog podatka otiđite u gradski ili županijski ured nadležan za poslove rada i zatražite upis novih podataka u Vašu radnu knjižicu. Ukoliko izgubite ili oštetite radnu knjižicu zatražite izdavanje nove radne knjižice.

I strani državljani koji borave u Republici Hrvatskoj radne knjižice vade u gradskom ili županijskom uredu nadležnom za poslove rada. Umjesto osobne iskaznice strani državljani trebaju priložiti putovnicu ili neki drugi dokument iz kojeg se vidi da im je odobren boravak u Republici Hrvatskoj.

Prije nego što se prijavite na HZZ prikupite nalaze i mišljenja kojim se utvrđuje Vaš stupanj invaliditeta. Oni su Vam potrebni za ostvarivanje prava koje imate po osnovi invaliditeta.

Više o tim pravima možete pročitati u dijelu **1.5. Je li se potrebno prijaviti još negdje osim na HZZ.**

1.4. Koja dokumentacija je potrebna za prijavu na HZZ

Na zavod za zapošljavanje se prijavljujete prema mjestu svog prebivališta ili uobičajenog boravišta. Za prijavu u evidenciju HZZ-a potrebni su Vam:

1. Radna knjižica
2. Osobna iskaznica ili potvrda o boravištu
3. Rješenje o invalidnosti

Kada se prijavite na HZZ dobit će te termine za:

1. Obvezno grupno informiranje

Na obveznom grupnom informiranju upoznat ćete se s radom HZZ-a, uslugama koje on nudi, stanjem na tržištu rada te vašim pravima i obvezama.

2. Obvezno individualno savjetovanje

Na obveznom individualnom savjetovanju dobit ćete pomoć u definiranju Vašeg radnog potencijala i aktivnosti kojima će te poboljšati svoje izgleda za zapošljavanje. Na obveznom individualnom savjetovanju se definira i Vaš **Profesionalni plan zapošljavanja**.

1.5. Gdje potražiti moguću ponudu posla

Prijavom na HZZ možete ostvariti samo neka od svojih prava. Da bi ste ostvarili ostala prava morate se obratiti drugim sustavima i institucijama. Neki od najvažnijih sustava i institucija u kojima osobe s invaliditetom ostvaruju svoja prava su:

- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: **HZZO**) kao temeljna institucija **zdravstvenog sustava**
- Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: **HZMO**) kao temeljna institucija **mirovinskog sustava**
- Centar za socijalnu skrb kao temeljna institucija **sustava socijalne skrbi**

Neka od prava i pogodnosti koje u ovim sustavima možete ostvariti su:

- Utvrđivanje tjelesnog oštećenja
- Zdravstvena zaštita
- Zaštita zaposlenika – osoba s invaliditetom i poticaji zapošljavanja
- Mirovinsko osiguranje
- Socijalna skrb
- Mobilnost
- Porezne olakšice
- Prednost pri upisu djece u vrtić

Pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ostvarujete prijavom u područni ured Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: **HZZO**). Prijavu na HZZO morate podnijeti u roku od:

- 30 dana od dana navršениh 18 godina života;
- 90 dana od dana kada ste završili redovito školovanje, odnosno u roku od 30 dana od dana položenoga završnog ispita;
- 30 dana od dana gubitka statusa učenika ili redovitog studenta;
- 30 dana od dana završetka dragovoljnog služenja vojnog roka.

U slučaju da propustite ove rokove, možete ostati bez obveznog zdravstvenog osiguranja.

Na taj način nećete moći koristiti brojna prava iz sustava zdravstvene zaštite.

Više o pravima iz sustava zdravstvene skrbi saznajte u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (NN br. 150/08), Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN br. 150/08), Zakonu o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (N.N. br. 85/06 i 150/08), Pravilniku o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja (N.N broj 120/06., 136/06., 56/07., 80/07., 96/06 i 45/08)

Socijalna skrb obuhvaća sljedeća prava: stalna pomoć, pomoć za podmirenje troškova stanovanja, doplatak za pomoć i njegu, pomoć i njega u kući koja obuhvaća i patronažu u kući, osobna invalidnina, status roditelja njegovatelja, naknada do zaposlenja, skrb izvan vlastite obitelji te naknadu za pogrebne troškove. Osim toga možete ostvariti i određene oblike pomoći kao što su savjetovanje, pomaganje u prevladavanju posebnih teškoća te jednokratna pomoć. Za ostvarivanje svih ovih prava trebate **podnijeti zahtjev centru za socijalnu skrb**.

Centri za socijalnu skrb su vrlo važni i za ostvarivanje **prava na doplatak za djecu** te **prava na roditeljske i roditeljske potpore**. Centri za socijalnu skrb izdaju dokumente ili Vas upućuju na vještačenja koja su potrebna da biste mogli ostvariti ova prava.

Više o pravima iz sustava socijalne skrbi možete saznati u Zakonu o socijalnoj skrbi (N.N. br. 73/07, 27/01, 59/01, 82/01, 103/03, 44/06 i 79/07) i Pravilniku o sastavu i načinu rada tijela vještačenja u postupku ostvarivanja prava iz socijalne skrbi i drugih prava po posebnim propisima (N.N. br. 64/02 i 105/07)

Prava koja se odnose na mobilnost obuhvaćaju:

- **Pravo na oslobađanje plaćanja cestarine i godišnje naknade za korištenje cesta** znači da osobe koje ostvare ovo pravo ne trebaju plaćati godišnju naknadu za uporabu javnih cesta te su oslobođene plaćanja cestarine. Pravo se odnosi samo na jedan automobil koji je u vlasništvu osobe koja ostvaruje pravo.
- **Pravo na znak pristupačnosti** znači pravo besplatnog parkiranja vašeg vozila na mjestima koja su posebno označena i rezervirana za osobe s invaliditetom. Zahtjev za ostvarivanje ovog prava podnosite županijskom uredu državne uprave nadležnom za poslove prometa.

Ako živite u gradu Zagrebu onda zahtjev podnosite Odjelu za promet Gradskog ureda za prostorno uređenje, graditeljstvo, stambene i komunalne poslove i promet.

Pravo na oslobađanje plaćanja cestarine i godišnje naknade za korištenje cesta i znaka pristupačnosti imaju samo:

1. osobe s invaliditetom kod kojih je utvrđeno **80% tjelesnog oštećenja**
2. osobe kod kojih je utvrđeno **tjelesno oštećenje koje ima za posljedicu oštećenje donjih ekstremiteta 60% ili više.**

Rješenje o tjelesnom oštećenju zatražite u HZMO-u. Potvrdu o nesposobnosti nogu izdaje Vaš izabrani liječnik primarne zdravstvene zaštite.

- **Povlastica u željezničkom i pomorskom putničkom prometu** znači da četiri puta godišnje imate pravo na popust pri kupovini vozne karte za vlak ili brod. Popust iznosi 75 % i može se ostvariti samo za putovanja unutar Hrvatske. Vaš pratitelj ima pravo na besplatnu kartu na tim putovanjima. Pravo na povlasticu u željezničkom i pomorskom putničkom prometu možete ostvariti samo temeljem potvrde koju izdaju županijski uredi ili Odjel upravno-pravnih poslova Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb u Zagrebu.
- Osobe s invaliditetom mogu ostvariti **popust prilikom dodatnog godišnjeg osiguranja automobila**. Ovaj popust ovisi o osiguravateljskoj kući kod koje osiguravate automobil, a može se kretati od 10 - 20%.

Prednost pri upisu u dječje vrtiće znači da djeca s teškoćama u razvoju imaju prednost prilikom upisa u vrtiće koji su u državnom ili gradskom vlasništvu.

O ostalim pravima i pogodnostima koje možete ostvariti pročitajte više u **poglavlju 3. Kako poboljšati ili obnoviti zapošljavanje.**

2. KAKO APLICIRATI I DOBITI POSAO

2.1. Postoji li mogućnost korištenja usluga razumne prilagodbe pri razgovoru za posao

Poslodavac Vam je dužan osigurati razumnu prilagodbu ako mu prije razgovora za posao kažete da ste osoba s invaliditetom. Poslodavac može odbiti izvršiti razumnu prilagodbu kada troškovi razumne prilagodbe za njega predstavljaju nesrazmjerni teret. Više o razumnoj prilagodbi pročitajte u **poglavlju 6. Prilagodba radnog mjesta.**

2.2. Trebam li navesti vrstu i stupanj invaliditeta pri apliciranju na posao

Prilikom javljanja na natječaj za posao niste obvezni navesti da ste osoba s invaliditetom.

Ipak, ako se odlučite poslodavcu to kazati on Vam je dužan osigurati razumnu prilagodbu prilikom razgovora za posao.

2.3. Molba za posao

Molbom za posao predstavljate se poslodavcu. Evo nekoliko savjeta koji Vam mogu olakšati pisanje molbe za posao:

- Pažljivo odredite naziv osobe i adresu poslodavca kojem šaljete molbu;
- Molbu pišite na računalo i koristite font slova Times New Roman ili Arial;
- Na početku molbe napišite koje su vaše kvalifikacije, stručna sprema i stupanj obrazovanja. Opišite svoja dodatna znanja i vještine. Na primjer rad na računalo, poznavanje stranog jezika ili neki drugi završeni tečaj i usavršavanje;
- Nakon toga opišite koje su Vaše prednosti i zašto vjerujete da ste upravo Vi najbolja osoba za taj posao;
- Nakon toga zamolite poslodavca da Vas primi na razgovor za posao. Pazite da ispod toga ostavite podatke na koje Vas poslodavac može kontaktirati;
- Završite pismo sa „S poštovanjem“, a ispod toga stavite svoje ime, prezime i potpis;
- Pazite da pismo bude kratko i sažeto, ne duže od jedne stranice;
- Pazite na pravopis;
- Za svaki slučaj napravite kopiju pisma prije nego ga pošaljete.

Primjere molbi za posao možete pronaći na ovim internet adresama:

http://www.moj-posao.net/jseeker_wiki.php?wikiName=s3primmol

http://www.posao.hr/savjet.php?page=primjer_molbe_za_posao

<http://www.zivotopis.hr/datoteke/zivotopisi/molba-za-posao.doc>

2.4. Životopis

Svoj životopis prilagodite poslu za koji se natječete. U njemu istaknite svoje vještine, osobine, iskustva ili uspjehe koji su važni za posao za koji se natječete. Evo nekoliko savjeta kojih se je dobro pridržavati prilikom pisanja životopisa:

- Životopis treba biti pregledan, čitljiv i jednostavan;
- U životopis upišite samo one informacije koje su važne za posao za koji se natječete;
- Životopis treba biti dug od 1 do 2 stranice;
- Ako životopis pišete u obliku tablice, naslovne cjeline istaknete podebljavanjem, podvlačenjem ili kurzivom. Vodite računa o preglednosti i ne koristite previše oznaka;
- Važne informacije stavite na početak ili kraj rečenice, popisa, ulomka ili stranice. Naglasite svoje uspjehe i dostignuća;
- Prvo navedite svoje osobne podatke. Nakon toga navedite podatke o obrazovanju i radnom iskustvu. Njih navedite kronološkim redom, od starijih prema novijima. Ako nemate odgovarajuće iskustvo ili obrazovanje za posao za koji se natječete, istaknite neke vještine, znanja i uspjehe koji mogu biti zanimljivi poslodavcu;
- Vodite računa o stilu pisanja, gramatičkoj ispravnosti i jasnoći. Rečenice trebaju biti logične i kratke. Izbjegavajte ponavljanje i koristite se punim riječima i nazivima.

Na sljedećim internet adresama možete pronaći primjere životopisa:

<http://www.hzz.hr/docslide/Primjer%20europass.pdf>

http://www.mojposao.net/jseeker_wiki.php?wikiName=s5primziv

2.5. Razgovor za posao

Razgovor za posao ili intervju je jedan od najvažnijih čimbenika koji odlučuju o tome hoće li biti zaposleni ili ne. Zato Vam savjetujemo da se za intervju probate pripremiti. Na primjer:

- kontaktirajte osobu koja će Vas intervjuirati i pokušajte saznati nešto više o vrsti intervjuja koja vas očekuje;
 - na web stranicama tvrtke, u novinama ili u razgovoru sa zaposlenicima tvrtke koje poznajete probajte saznati bitne informacije o tvrtki koja je raspisala natječaj;
 - pokušajte saznati da li tvrtka koristi psihologijsko testiranje prilikom razgovora za posao. Neke primjere psihologijskih testova možete naći i na internetu:
1. Upitnik osobnosti: <http://www.istrazivanja.net/phpQ/fillsurvey.php?sid=27>
 2. Testovi inteligencije : <http://www.iq-testovi.com/test-iq-novi-2.php>
 3. Logički test: <http://www.inteligencija.net/2009/12/test-inteligencije-matematicko-logicke.html>

3. KAKO POBOLJŠATI ILI OBNOVITI ZAPOŠLJAVANJE

3.1. Koja su moja prava i povlastice kao osobe s invaliditetom ako dobijem posao

Kao osoba s invaliditetom koja je zaposlena kod poslodavca ili koja se samozapošljava imate određena prava i povlastice koje Vam pomažu da poboljšate ili obnovite svoje zapošljavanje.

Jedno od prava koje imate kao osoba koja se samozapošljava i koje ima poslodavac koji Vas zapošljava su i poticaji Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Detalje o proceduri i uvjetima za ostvarivanje poticaja Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom pročitajte u poglavlju 9. **Usluge Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.**

Osoba s invaliditetom koja želi pokrenuti samostalnu djelatnost ili se samozaposliti ima pravo na poticaje za samozapošljavanje. Poticaje za samozapošljavanje dodjeljuje Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, a poticaj iznosi 30.000,00 kuna. Mogu se dodijeliti za pokretanje vlastitog obrta, trgovačkog društva ili poljoprivrednog gospodarstva. Detalje o proceduri i uvjetima za ostvarivanje ovih poticaja pročitajte u poglavlju 5. **Samozapošljavanje.**

Utvrđivanje tjelesnog oštećenja je osnova za ostvarivanje prava na novčanu naknadu. Novčanu naknadu možete ostvariti u sustavu mirovinskog osiguranja ili u sustavu socijalne skrbi. Postupak utvrđivanja tjelesnog oštećenja pokreće se kada Vi ili Vaš skrbnik podnesete **zahtjev za utvrđivanje tjelesnog oštećenja** službi mirovinskog osiguranja ili centru za socijalnu skrb.

U slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti, tjelesno oštećenje utvrđuje komisija za medicinsko vještačenje područnog ureda HZMO-a. **Tiskanica potrebna za prijavu ozljede na radu** Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje je **Tiskanica OR**, a **za prijavu profesionalne bolesti** potrebna Vam je **Tiskanica PB**. Obje ove tiskanice možete kupiti u Narodnim novinama, kioscima Tiska ili u knjižarama i papirnicama, a možete ih potražiti i na Internet stranicama HZZ-a.

U **sustavu zdravstvene zaštite** možete ostvariti sljedeća prava:

Pravo na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja na trošak državnog proračuna

Za sljedeće kategorije osoba s invaliditetom policu dopunskog zdravstvenog osiguranja pokriva se iz državnog proračuna:

1. Osiguranike kojima je priznat status hrvatskoga ratnoga vojnog invalida
2. Osigurane osobe kojima je priznato svojstvo ratnoga vojnog invalida, mirnodopskoga vojnog invalida i civilnog invalida rata
3. Osigurane osobe – hrvatske branitelje iz Domovinskog rata s utvrđenim oštećenjem organizma od najmanje 30%
4. Osigurane osobe s invaliditetom i druge osobe kojima se priznaje pravo na pomoć i njegu u obavljanju većine ili svih životnih funkcija

5. Osobe kojima je priznato pravo na osobnu invalidninu koje imaju najmanje 80% tjelesnog oštećenja prema propisima o mirovinskom osiguranju ili prema drugim posebnim propisima, te ostale osobe s invaliditetom s tjelesnim ili intelektualnim oštećenjem.

• **Bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom i fizikalnom terapijom u kući**

Da biste ostvarili ovo pravo morate imati obvezno zdravstveno osiguranje. Nepokretne i teško pokretne osobe mogu ostvariti pravo na provođenje fizikalne terapije u kući.

• **Zdravstvena njegu u kući osigurane osobe**

Ovo pravo možete ostvariti jedino ako to predloži izabrani liječnik primarne zdravstvene zaštite. Prije nego što da prijedlog za ostvarivanje ovog prava, liječnik mora pregledati Vas i Vašu medicinsku dokumentaciju te utvrditi Vaše zdravstveno stanje.

• **Pravo na ortopedska i druga pomagala**

Prijedlog za određeno pomagalo daje liječnik specijalist, a pomagalo propisuje izabrani liječnik primarne zdravstvene zaštite ili stomatolog. Za neka pomagala potrebno je odobrenje liječničkog povjerenstva HZZO-a.

Više o pravima iz zdravstvenog sustava možete saznati u **Zakonu o zdravstvenoj zaštiti** (NN br. 150/08), **Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju** (NN br. 150/08) i **Zakonu o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju** (N.N. br. 85/06 i 150/08)

Zaštita zaposlenika – osoba s invaliditetom i poticaji zapošljavanja

Osobe s invaliditetom koje su u radnom odnosu imaju sljedeća prava i pogodnosti:

- **bolje su zaštićene od otkaza**, više o tome pročitajte u Zakonu o radu (NN br. 137/04- pročišćeni tekst i 68/05)
- **imaju određene porezne povlastice**, više o tome pročitajte u Zakonu o porezu na dohodak (NN br. 177/04 i 73/08) i Zakonu o porezu na dobit (NN br. 177/04, 90/05, 57/06 i 146/08)
- poslodavci koji zapošljavaju osobe s invaliditetom ili osobe s invaliditetom koje se samozapošljavaju **imaju pravo na novčane poticaje**, više o tome pročitajte u Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN br. 143/02 i 33/05) i Odluci o načinu ostvarivanja poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN br. 8/08)

Mirovinsko osiguranje

Većinu prava iz mirovinskog osiguranja mogu ostvariti samo osobe koje su ostvarile status osiguranika u sustavu mirovinskog osiguranja. Za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja **mora se podnijeti zahtjev** područnoj službi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: **HZMO**).

Za osobe s invaliditetom posebno su važna prava na **invalidsku mirovinu, nadoknadu zbog tjelesnog oštećenja i staž mirovinskog osiguranja s povećanim trajanjem**.

Pravo na invalidsku mirovinu i pravo na nadoknadu zbog tjelesnog oštećenja možete ostvariti **samo ako ste podnijeli zahtjev** nadležnoj područnoj službi HZMO-a.

Određene skupine osoba s invaliditetom mogu preko HZMO-a ostvariti pravo na **staž mirovinskog osiguranja s povećanim trajanjem**. To znači da se osobi koja je na radu s punim radnim vremenom radila 12 mjeseci računa da je ostvarila 15 mjeseci staža mirovinskog osiguranja. O stažu mirovinskog osiguranja s povećanim trajanjem više saznajte u Zakonu o stažu osiguranja s povećanim trajanjem (NN br. 71/99, 46/07 i 41/08)

Porezne olakšice

- **Povlastice u plaćanju poreza na dohodak** znači da osobe s invaliditetom porez na dohodak plaćaju samo na plaće i mirovine. Za osobe s invaliditetom također važe uvećani iznosi osnovnog poreznog osobnog odbitka. Osobni odbitak za osobe koje imaju 100 % tjelesno oštećenje iznosi 3.600 kuna, a za ostale osobe s invaliditetom 2.340 kuna. Više o povlasticama u plaćanju poreza na dohodak saznajte u Zakonu o porezu na dohodak (NN br. 177/04) i Pravilniku o porezu na dohodak ("Narodne novine", broj 95/05,96/06 i 68/07).
- **Na ortopedska i druga pomagala obračunava se nulta stopa PDV-a.** Ova stopa ne odnosi se na rezervne djelove ili potrošni materijal. Više o ovome saznajte u Zakonu o porezu na dodatnu vrijednost ("Narodne novine", br. 47/95, 106/96, 164/98, 105/99, 54/00, 73/00, 48/04, 82/04, 90/05, 76/07) i Pravilniku o porezu na dodatnu vrijednost ("Narodne novine", br. 60/96, 113/97, 7/99, 112/99, 119/99 -ispravak, 44/00, 63/00, 80/00, 109/00, 54/01, 58/03, 198/03, 55/04, 77/04 -ispravak, 153/05, 79/07, 34/08)
- **Oslobođenje od plaćanja carine** odnosi se na uvoz osobnog automobila za osobnu upotrebu osobe s invaliditetom. Pravo mogu ostvariti samo osobe koje imaju utvrđeno 100% tjelesno oštećenje ili barem 80% oštećenja organa za kretanje, razmjerno njihovom tjelesnom oštećenju.
- **Oslobođenje od plaćanja boravišne pristojbe** znači da određene kategorije osoba s invaliditetom ne trebaju plaćati boravišnu pristojbu kada borave izvan svog prebivališta.

Plaćanja boravišne pristojbe oslobođene su :

1. slijepe osobe,
2. gluhe osobe,
3. osobe s tjelesnim invaliditetom.

Ovo pravo ostvarujete predloženjem rješenja o tjelesnom invaliditetu ili članskom iskaznicom udruge osoba s invaliditetom.

3.2. Koje stručno osposobljavanje mogu koristiti kao osoba s invaliditetom

Ako ste zaposleni kod obrtnika ili ste samozaposleni u obrtu po Zakonu o obrtu imate pravo na obrazovanje i daljnje usavršavanje koje omogućava **Hrvatska obrtnička komora**.

U **Hrvatskom zavodu za zapošljavanje** također možete iskoristiti potpore za obrazovanje. Te potpore služe za:

1. Sufinanciranje obrazovanja zaposlenih osoba iznad 50 godina u cilju zadržavanja radnog mjesta
2. Sufinanciranje obrazovanja novozaposlenih osoba na poslovima za koje na tržištu rada nema kvalificirane radne snage.
3. Sufinanciranje obrazovanja zaposlenih u uvjetima uvođenja novih tehnologija.

Osim spomenutih mjera postoje mjere za financiranje obrazovanja **posebnih skupina nezaposlenih osoba**. Cilj ovih mjera je povećanje zapošljivosti. Ovom mjerom se osim obrazovanja financiraju i troškovi prijevoza, liječnika te stipendija za vrijeme obrazovanja. Sve spomenute mjere ostvaruju samo osobe koje su prijavljene u evidenciju HZZ-a te imaju potpisan Profesionalni plan zapošljavanja.

Ovisno o završenoj školi mogu se upisati sljedeći programi obrazovanja:

- Programi pomoćnih zanimanja npr. pomoćni kuhar, konobar, zavarivač – potrebna je završena osnovna škola;
- Programi prekvalifikacije npr. kuhar, konobar, tesar, zidar – potrebna je završena trogodišnja ili četverogodišnja srednja škola;
- Programi osposobljavanja po posebnim propisima npr. zaštitari, pirotehničari – potrebna je završena trogodišnja ili četverogodišnja srednja škola;
- Programi usavršavanja – potrebna je završena srednja škola, viša škola ili fakultet.

HZZ omogućuje Vam i program **profesionalne rehabilitacije** (o profesionalnoj rehabilitaciji pročitajte više u **9. poglavlju Usluge HZZ-a**).

Za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba s invaliditetom možete koristiti poticaje **Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u obliku jednokratnih materijalnih davanja**. Ti poticaji iznose 60% troškova obrazovanja, a dobiva ih Vaš poslodavac ili Vi ako se samozapošljavate. Ako vam je potrebna pomoć oko odabira stručnog osposobljavanja možete se javiti najbližoj područnoj službi HZZ-a.

3.3. Koje rehabilitacijske programe mogu koristiti kao osoba s invaliditetom

Pravo na rehabilitacijske programe ostvaruje se nakon utvrđivanja invaliditeta i smanjene radne sposobnosti. Postupak utvrđivanja invaliditeta i smanjene radne sposobnosti te ostvarivanja prava na profesionalnu rehabilitaciju može pokrenuti osoba s invaliditetom, njezini roditelji, zakonski zastupnik, skrbnik, liječnik, defektolog ili socijalni radnik. Za utvrđivanje preostalih radnih i općih sposobnosti Zakon o mirovinskom osiguranju definira 2 vrste invaliditeta:

1. Profesionalna nesposobnost za rad (radna sposobnost je smanjena za više od polovice u usporedbi sa osobom bez invaliditeta)
2. Opća nesposobnost za rad (potpuni i trajni gubitak sposobnosti za rad)

Rehabilitacijski programi koje možete koristiti kao osoba s invaliditetom prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom je **profesionalna rehabilitacija**. Cilj profesionalne rehabilitacije je poboljšanje zapošljivosti osoba s invaliditetom. Profesionalna rehabilitacija obuhvaća informiranje o slobodnim radnim mjestima, odabiru zanimanja, savjetovanje o mogućnostima zapošljavanja, obrazovanja, radnog osposobljavanja, o promjenama zanimanja, utvrđivanje preostale radne i opće sposobnosti i drugo. Svi rehabilitacijski programi HZZ-a vođeni su od strane stručnih savjetnika Zavoda.

Osim programa profesionalne rehabilitacije postoje i drugi programi rehabilitacije za osobe s invaliditetom. Ukoliko želite razvijati svoju motoričku spretnost, kreativno izražavanje, samostalnost i samopouzdanje, te razviti socijalne kompetencije možete se uključiti u brojne **rehabilitacijsko – terapeutske aktivnosti**. Cilj tih programa je omogućiti Vama kao osobi s invaliditetom ravnopravno uključivanje u društvenu zajednicu. Možete se uključiti u programe rehabilitacije koje provode razne udruge za osobe s invaliditetom.

4. MOGUĆNOST RADA OD KUĆE

4.1. Što je rad od kuće?

Posao od kuće je radni odnos u kojem zaposlenik **ne radi u tvrtki već posao obavlja u svom domu**. Po potrebi dolazi u tvrtku kako bi obavio poslove koje ne može raditi od kuće (na primjer razni sastanci sa poslodavcem i klijentima). Zaposlenik komunicira sa poslodavcem preko računala ili telefonom. Kao i kod drugih poslova postoje dobre i loše strane rada od kuće. Razmislite možete li od kuće redovito obavljati radne zadatke, ali i možete li se naviknuti na odvojenost od ostalih radnika. Za uspješan rad od kuće potrebno je **osigurati konkretno mjesto** gdje ćete svakodnevno izvršavati poslove.

4.2. Kako je reguliran Zakonom o radu?

Rad od kuće koji se u Zakonu o radu naziva rad na izdvojenom mjestu reguliran je **člankom 12.b Zakona o radu** (koji je objavljen u Narodnim novinama 114/03, a možete ga pronaći na internetskoj adresi: <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx>). Plaća radnika na izdvojenom mjestu **ne smije** biti manja od plaća ostalih radnika koji rade na istim ili sličnim poslovima u prostorijama kod istog poslodavca. Na rad od kuće **ne primjenjuju** se odredbe Zakona o radu o: rasporedu radnog vremena, skraćenom radnom vremenu, prekovremenom radu, preraspodjeli radnog vremena, noćnom radu i stanci. Međutim, propisano je da količina posla i rokovi za izvršenje posla ne smiju onemogućiti radniku korištenje prava na dnevni, tjedni i godišnji odmor. Ukoliko ste osoba s invaliditetom koja se želi samozaposliti također je moguće obavljati posao od kuće (postupak samozapošljavanja detaljno je objašnjen u 5. poglavlju).

4.3. Koje korake trebam poduzeti da bih započeo s radom?

1. Razmislite o svim opcijama koje se nude i informirajte se o ponudi i potražnji na tržištu.
2. Otkrijte koji tip posla Vas najviše privlači kako bi ste radili posao u skladu sa svojim interesima, željama i mogućnostima.
3. Odaberite posao koji će Vas osobno zadovoljiti, ali i od kojeg ćete zaraditi.
4. Razmislite da li se možete i želite nositi sa svim teškoćama koje donosi rad od kuće (nema zaposlenika koji bi Vam pomagali i slično).
5. Razmislite uklapa li se Vaš posao u stambeni prostor u kojem živite (npr. ako se radi o pečenju kolača morate imati veliku kuhinju).
6. Poštujte sigurnosne standarde.
7. Provjerite s osiguravajućim društvom koja vrsta osiguranja Vam je potrebna.
8. Poštujte sve propise o poslovima koji su dozvoljeni u Vašem mjestu stanovanja (raspitajte se o detaljima u Gradskoj vijećnici ili Urbanističkom uredu).
9. Razmislite da li se posao koji obavljate poklapa s rasporedom Vaše obitelji.
10. Uključite članove obitelji u posao i zabavite se.

5. SAMOZAPOŠLJAVANJE

5.1. Što je samozapošljavanje

Jednostavno rečeno samozapošljavanje je osnivanje svog biznisa. Samozapošljavanje osoba s invaliditetom odnosi se na:

1. osnivanje obrta ili zadruge,
2. osnivanje djelatnosti slobodnog zanimanja (profesionalne djelatnosti),
3. osnivanje djelatnosti poljoprivrede i šumarstva

Ako imate svoje zanimanje, želju za samostalnim radom i sigurni ste da ćete od svojih proizvoda zarađivati možete npr. registrirati obrt. Za to je potreban početni kapital (novac). Nakon toga imate svoj obrt i možete započeti sa radom. Možete raditi u svom domu (garaži, podrumu i sl.) ili u nekom drugom prostoru. Budući da se samostalnim radom ostvaruje zarada potrebno je plaćati porez državi. Ako više zarađujete plaćate više poreza, ako manje zarađujete plaćate manji porez. Ukoliko niste osposobljeni za obavljanje posla možete zaposliti nekoga da radi za Vas ili otvoriti tvrtku. Za otvaranje tvrtke potrebna je samo Vaša odluka, osobna iskaznica, novac za temeljni kapital (može i u stvarima ili tehničkoj opremi, strojevima i sl.). Potrebno se vrlo dobro informirati te krenuti u ostvarivanje svojih ideja.

5.2. Kako je regulirano zakonom

Samozapošljavanje osoba s invaliditetom je regulirano Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom koji je objavljen u Narodnim novinama (NN 143/02).

5.3. Koje korake trebam poduzeti vezano uz samozapošljavanje

Ako se odlučite samozaposliti, trebate odlučiti želite li pokrenuti

- obrt
- društvo s ograničenom odgovornošću (vlastita tvrtka).

Otvaranje obrta

Odvija se u tri koraka: odabir vrste obrta, prikupljanje dokumentacije te predaja dokumentacije i uplata pristojbi.

1. Odabir vrste obrta

Obrt je samostalno i trajno obavljanje gospodarskih djelatnosti. Cilj otvaranja obrta je postizanje dobiti (zarade) koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga. Postoji više vrsta

obrta:

- *Slobodni obrt* – za slobodni obrt ne trebate biti stručno osposobljeni.
- *Vežani obrt* – za vežani obrt trebate biti stručno osposobljeni.
- *Povlašteni obrt* – povlašteni obrt smijete otvoriti samo ako imate dozvolu Ministarstva koje se bavi tim područjem.

2. Prikupljanje dokumentacije

Za registraciju obrta potrebna je dokumentacija:

- 1.** Prijava za upis u obrtni registar
- 2.** Registar list RL 1 - podaci o obrtu
- 3.** Registar list RL 2 - podaci o izdvojenom pogonu (ako ima izdvojenih pogona)
- 4.** Registar list RL 3 - podaci o djelatnostima
- 5.** Tiskanica 1 - podaci o vlasniku obrta
- 6.** presliku osobne iskaznice (za hrvatske državljane)
- 7.** presliku putne isprave i potvrdu o prijavi boravišta u RH na određenoj adresi ili presliku osobne iskaznice, ako osoba ima prebivalište u RH (za strane državljane)
- 8.** potvrdu o radnoj sposobnosti ako je za konkretnu djelatnost ona potrebna (od liječnika specijalista medicine rada)
- 9.** potvrdu o osposobljenosti, majstorskom ispitu ili svjedodžbu ili izjavu onoga tko prijavljuje obrt da će zaposliti radnika s odgovarajućom stručnom spremom (za vezane i povlaštene obrte)
- 10.** dokaz o uplati upravne pristojbe (biljezi i uplata na račun županije)
- 11.** dokaz o uplati za obrtnicu (neke osobe ne moraju plaćati obrtnicu).

Ostali uvjeti za upis obrta:

- Potvrda Ministarstva pravosuđa (prema mjestu prebivališta) da osoba nema zabranu obavljanja djelatnosti.
- Potvrda prekršajnog suda (prema mjestu prebivališta) da osoba nema zabranu obavljanja djelatnosti.

Kada ste registrirali obrt potrebno je :

- izraditi pečat (za koji Vam treba Rješenje o upisu obrta u obrtni registar)
- otvoriti račun u banci (za koji Vam treba Rješenje o upisu obrta u obrtni registar, pečat i osobna iskaznica)
- prijaviti se na HZZO (za koji Vam trebaju Prijava o obvezniku uplate doprinosa (tiskanica 1) i Prijava na osnovno zdravstveno osiguranje (tiskanica 2).
- prijaviti se na HZMO (za koje Vam treba Tiskanica M-11P i Tiskanica M1-P koje se kupuju u Narodnim novinama)

3. Predaja dokumentacije i uplata pristojbi

Obrtnikom postajete kad se obrt upiše u obrtni registar. Rješenje o upisu obrta u obrtni registar i obrtnicu možete preuzeti na šalteru servisa Hitro.hr. Nakon upisa u obrtni registar obrtnik je dužan početi obavljati obrt u roku od godine dana, a najkasnije 8 dana prije početka rada obavezan je prijaviti početak obavljanja obrta.

Važna napomena!

Ugostitelji, trgovci, prijevoznici i drugi obrtnici za koje je to posebnim propisima određeno, trebaju prije početka obavljanja obrta dobiti odobrenje za rad tj. rješenje o minimalnim tehničkim uvjetima za prostor. To odobrenje izdaju uredi državne uprave u županijama, a za Grad Zagreb Ured za gospodarstvo Grada Zagreba. Trebate prikupiti potrebnu dokumentaciju ovisno o djelatnosti kojom se želite baviti i namjeni objekta. Nakon što ste dobili **Rješenje o utvrđivanju minimalnih tehničkih uvjeta** možete započeti s radom.

Otvaranje d.o.o.-a

Društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) je trgovačko društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba ulažu unaprijed dogovoreni kapital (novac). Otvaranje društva s ograničenom odgovornošću potrebno je registrirati kod Trgovačkog suda, Državnog zavoda za statistiku, Porezne uprave, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i kod Carinske uprave, ako trgovačko društvo s ograničenom odgovornošću želi uvoziti ili izvoziti robu. Za pomoć prilikom registracije možete se obratiti odvjetniku, javnom bilježniku (ukoliko ste jedini osnivač) ili nekom drugom pravnom zastupniku. **Društvo se osniva na temelju ugovora** kojega sklapaju osnivači (društveni ugovor).

Sadržaj društvenoga ugovora, odnosno izjave o osnivanju društva

Osnivač mora sastaviti društveni ugovor koji mora sadržavati:

1. ime, prezime, odnosno tvrtku, prebivalište, odnosno sjedište osnivača, a ako je osnivač fizička osoba i njen JMBG
2. tvrtku i sjedište društva,
3. predmet poslovanja društva,
4. ukupni iznos temeljnoga kapitala, iznos svakog pojedinačnog uloga osnivača, a sastoji li se ulog od stvari ili prava, mora ih se detaljno opisati i naznačiti njihovu vrijednost,
5. odredbu o tome osniva li se društvo s ograničenom odgovornošću na određeno ili na neodređeno vrijeme,
6. prava i obveze koje članovi imaju prema društvu pored uplate svojih uloga, te prava i obveze koje društvo ima prema osnivačima.

Temeljni kapital i temeljni ulozi

Kako bi tvrtka krenula s radom mora imati temeljni kapital (novac potreban za pokretanje posla). Najniži iznos temeljnoga kapitala određuje se zakonom.

Temeljni ulozi

Temeljni ulog je dio novca kojeg svaki član d.o.o. –a ulaže u temeljni kapital. Njihovi ulozi čine temeljni kapital.

Postupak osnivanja društva

Uz propisane isprave, osnivač društva dužan je priložiti izjavu ovjerenu kod javnog bilježnika (do 8 dana staru) da ni on ni društvo u kojem ima udjele nemaju dugova. Nakon što se d.o.o. upiše u sudski registar to se objavljuje u Narodnim novinama i izrađuje se pečat. U Državnom zavodu za statistiku podnosi se zahtijev za matičnim brojem i šifrom djelatnosti. Slijedi registracija u Poreznoj upravi kako bi dobili porezni broj. Ako tvrtka obavlja međunarodnu trgovinu potrebno je zatražiti carinski broj u Carinskoj upravi. Nakon toga potrebno se prijaviti u mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Slično kao i kod registracije obrta potrebno je odobrenje za rad tj. rješenje o minimalnim tehničkim uvjetima.

Prijava za upis u sudski registar

Nakon što se sklopi društveni ugovor i uplate ulozi, d.o.o. se mora prijaviti za upis u sudski registar. Sud mora ispitati je li društvo zakonski osnovano i može li početi s radom. Prije podnošenja prijave, društvo mora imati uloge s kojima može raspolagati nakon upisa u Sudski registar. U sudski registar upisuju se:

1. tvrtka, sjedište i predmet poslovanja društva,
2. ukupni iznos temeljnoga kapitala,
3. dan sklapanja društvenog ugovora,
4. vrijeme trajanja društva ako je ono određeno društvenim ugovorom ili izjavom o osnivanju društva,
5. imena članova uprave, predsjednika i članova nadzornog odbora, ako ga društvo ima, njihovo prebivalište i jedinstveni matični broj građana,
6. ovlasti za zastupanje društva,
7. ime i prezime i jedinstveni matični broj građana, odnosno tvrtka jedinoga osnivača.

Ako se želi osnovati društvo s ograničenom odgovornošću, potreban je temeljni kapital od najmanje 20 tisuća kuna. Za d.o.o. s manjim brojem djelatnosti, ukupni troškovi izdavanja raznih dokumenata i prijave najmanje su 6500 kuna bez kapitala. Od predaje dokumentacije do registracije na Trgovačkom sudu potrebno je oko 35 dana.

5.4. Poticaji za samozapošljavanje

Osoba s invaliditetom koja se odluči samozaposliti, ima pravo, ako za to ispunjava uvjete i na poticaje pri samozapošljavanju:

1. Poticaji Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Odnose se na poticajna sredstva koja se ne vraćaju. Razlikujemo: redovne i posebne poticaje na koje imaju pravo poslodavci koji zapošljavaju osobe s invaliditetom i osobe s invaliditetom koje se samozapošljavaju (o poticajima Fonda detaljno pročitajte u 6. poglavlju).

2. Poticaji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti koji se koriste za samozapošljavanje

Poticaj za samozapošljavanje u iznosu od 30.000 kuna možete dobiti za pokretanje obrta, trgovačkog društva ili poljoprivrednog gospodarstva i ne trebate ih vraćati. Za ove poticaje trebate zadovoljavati sljedeće uvjete:

- da ste u trenutku registracije djelatnosti najmanje trideset dana nezaposleni
- da ste registrirali djelatnost tijekom godine u kojoj podnosite zahtjev ili nakon prestanka zaprimanja zahtjeva za prethodnu godinu
- da niste ranije koristili poticaj za samozapošljavanje Ministarstva.

Zahtjevi se zaprimaju isključivo nakon javnog poziva, koji možete pronaći na stranici Ministarstva <http://www.mobms.hr/>.

Povrat sredstava

Novčana potpora se **ne vraća** ako je utrošite u skladu s poslovnim planom i ako ste 12 mjeseci od isplate potpore uplaćivali doprinose za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Za to morate u propisanom roku dostaviti dokaze.

3. Poticaji Hrvatske banke za obnovu i razvoj koji se koriste za samozapošljavanje

Poticaji Hrvatske banke za obnovu i razvoj nisu namijenjeni s obzirom na stupanj invaliditeta, ali osobe s invaliditetom koje se samozapošljavaju mogu koristiti te kredite. Hrvatska banka za obnovu i razvitak ima **program kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva**. Cilj ovih poticaja je razvoj malog i srednjeg poduzetništva.

Kredite mogu koristiti:

- trgovačka društva, obrtnici, osobe koje samostalno obavljaju djelatnost.
- zadruga, ustanove

Namjena ovih kredita je točno određena. Kredit se može dobiti izravno ili putem poslovnih banaka. Najniži iznos kredita je 80.000 kuna a najviši 8.000.000,00 kn. Kamata iznosi 2% godišnje za one koji ulažu na područja od posebne državne skrbi ili na brdsko-planinska područja, otoke, poljoprivredu, ribarstvo ili s izravnim ratnom štetom, one koji su zbrinjavali prognanike i/ili izbjeglice, te oni koji su dokazali tržišnu konkurentnost uspješnom prodajom na domaćem i/ili inozemnom tržištu. Svi ostali mali i srednji poduzetnici plaćaju kamatu od 4% godišnje.

4. Poticaji Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva

Ovo Ministarstvo potiče malo i srednje poduzetništvo. Program se nalazi na stranicama Ministarstva <http://www.mingorp.hr/default.aspx?id=1618>. Natječaji se objavljuju na stranicama ovog Ministarstva.

5. Poticaji HZZ-a za samozapošljavanje

Hrvatski Zavod za zapošljavanje nezaposlenim osobama može isplatiti novčanu naknadu u jednokratnom iznosu za otvaranje obrta, odnosno samostalne aktivnosti. Direktna internet stranica koja vodi na tu odluku je : http://www.hzz.hr/docslide/Jednokratna_isplata_NN.pdf.

Zavod provodi **mjere aktivne politike zapošljavanja** Vlade Republike Hrvatske. Mjere iz nadležnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje su sljedeće:

- Sufinanciranje prvog zapošljavanja mladih osoba bez radnog staža
- Sufinanciranje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba
- Sufinanciranje zapošljavanja osoba iznad 50 godina (iz evidencije nezaposlenih i radnici u otkaznom roku)
- Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba (iz evidencije nezaposlenih i radnici u otkaznom roku)
- Sufinanciranje obrazovanja za poznatog poslodavca (zaposlenih osoba iznad 50 godina u cilju zadržavanja radnog mjesta, novozaposlenih na poslovima za koje na tržištu rada nema kvalificirane radne snage, zaposlenih u uvjetima uvođenja novih tehnologija, viših standarda i promjene proizvodnog programa poslodavca)
- Financiranje obrazovanja nezaposlenih osoba prema potrebama tržišta rada
- Sufinanciranje zapošljavanja nezaposlenih osoba u javnom radu

Posebne skupine teže zapošljivih osoba, među kojima su i osobe s invaliditetom, mogu koristiti sve navedene mjere iz nadležnosti Zavoda. Detaljnije o ovome možete pročitati u **9. poglavlju Usluge HZZ-a**.

6. PRILAGODBA RADNOG MJESTA

6.1. Što je to prilagodba radnog mjesta i tko ima pravo na prilagodbu radnog mjesta?

Prilagodba radnog mjesta je podešavanje i uređivanje radnog mjesta, kako bi se Vama kao zaposlenoj osobi s invaliditetom osigurali uvjeti za normalno obavljanje posla. Svaka zaposlena osoba s invaliditetom ima pravo na prilagodbu radnog mjesta.

6.2. Koji su uvjeti za ostvarivanje prava na prilagodbu i kome se obratiti za ostvarivanje prava na razumnu prilagodbu?

Poslodavac koji zaposli osobu s invaliditetom mora joj osigurati uvjete rada koji su jednaki kao i za druge zaposlenike. Novčana naknada iz Fonda (poticaji) može se dobiti za:

1. Arhitektonsku prilagodbu (prilagodba radnog mjesta) odnosi se na uklanjanje i prevladavanje prostornih prepreka (na primjer izgradnja rampe, lifta, staze vodilje za slijepce osobe i slično).
2. Tehničku prilagodbu (prilagodba uvjeta rada) odnosi se na uvođenje tehničke opreme koja olakšava izvršavanje zadataka zaposlenoj osobi s invaliditetom prema vrsti i stupnju teškoće (na primjer prilagođena kompjuterska oprema).

6.3. Koje još prilagodbe postoje osim prilagodbe radnog mjesta koje se odnose na osobe s invaliditetom

Naknada razlike radi smanjenog radnog učinka: Ukoliko osoba zbog svog invaliditeta ne može obavljati istu količinu posla kao i ostali radnici, poslodavac ima pravo na ovu naknadu.

Sufinanciranje troškova osobnog asistenta (pomagača u radu): Ako osoba s invaliditetom ne može samostalno izvoditi neke radne aktivnosti poslodavac ima pravo na naknadu troškova za pomagača u radu osobi s invaliditetom.

Kreditna sredstva po povoljnim uvjetima: Poslodavac ima pravo na kreditna sredstva po povoljnim uvjetima za kupnju opreme i strojeva za zapošljavanje osobe s invaliditetom.

Sufinanciranje troškova radnog terapeuta: Ako osoba s invaliditetom treba podršku u savladavanju radnog procesa, poslodavac ima pravo na naknadu troškova za radnog terapeuta koji joj pruža potrebnu podršku u trajanju od najviše 4 mjeseca.

Uvjeti za ostvarivanje prava na razumnu prilagodbu, arhitektonsku i tehničku prilagodbu radnog mjesta kao i ostala prava na novčana sredstva opširnije su objašnjeni u **poglavlju 8. Usluge Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.**

7. DISKRIMINACIJA OSOBA S INVALIDITETOM PRI ZAPOŠLJAVANJU

7.1. Oblici diskriminacije osobe s invaliditetom pri zapošljavanju

Diskriminacija je nejednako postupanje prema jednom čovjeku ili skupini. Do nejednakog postupanja može doći zbog na primjer različite boje kože (rasa), spola, kulture, vjere, invaliditeta. Diskriminaciju ne moraju počinuti samo osobe nego i država, grad ili neka tvrtka. Zakonom o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine br. 85/08), se osigurava zaštita i promicanje jednakosti.

Oblici diskriminacije su:

1. *Izravna diskriminacija* – je na primjer natpis na vratima tvrtke "Ne zapošljavamo osobe s invaliditetom".
2. *Neizravna diskriminacija* – je diskriminacija koja nije tako očita i vidljiva kao izravna.
3. *Uznemiravanje* - ponašanje koje povređuje dostojanstvo osobe: uvrede ili ismijavanje zbog jezika, vjere, invaliditeta. Uznemiravanje na osnovu spola je uznemiravanje primjerice jedine žene u uredu u kojem rade muškarci. 'Mobing' nije isto što i uznemiravanje. Mobing je zlostavljanje na poslu.
4. *Diskriminacija s namjerom: Ne omogućavanje razumne prilagodbe osobama s invaliditetom* na radnom mjestu.
5. *Segregacija* – prisilno **razdvajanje** osoba po spolu, vjeri ili nekom drugom obilježju. Na primjer da sve osobe s invaliditetom rade u 1 prostoriji a ostali zaposlenici u drugoj.
6. *Teži oblici diskriminacije* – ako se diskriminacija ponavlja više puta, traje duže vrijeme ili ako se osoba diskriminira po više obilježja (na primjer i po spolu i zbog invaliditeta).
7. *Viktimizacija* – ako se prema osobi koja je prijavila diskriminaciju loše ponaša zbog toga.

7.2. Kako prepoznati diskriminaciju na radnom mjestu?

Da bi bolje prepoznali diskriminaciju na radnom mjestu pročitajte Zakon o suzbijanju diskriminacije objavljen u Narodnim novinama (85/08).

U njemu se opisuju koje sve vrste diskriminacija postoje i kome se obratiti ako doživite diskriminaciju. Najčešći primjer diskriminacije osoba s invaliditetom na radnom mjestu je **ne omogućavanje razumne prilagodbe** (poput izgradnje odgovarajućih prilaza ustanovi ili tvrtci). Primjeri diskriminacije su i: ne zapošljavanje osobe zbog njenog invaliditeta ili manja plaća za isti rad u odnosu na druge zaposlenike. Ukoliko prepoznate diskriminaciju prijavite diskriminacijsko ponašanje!

7.3. Koji su koraci koje trebam poduzeti pri prijavljivanju diskriminacije na radnom mjestu i gdje potražiti pomoć?

Prije prijave diskriminacije dobro je pročitati Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08).

Diskriminaciju možete prijaviti **pučkom pravobranitelju** (središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije), a možete također podnijeti tužbu nadležnom sudu radi utvrđivanja diskriminacije i naknade štete.

Pučki pravobranitelj nadležan je postupati po pritužbama od 1. siječnja 2009., dakle, pritužba se treba odnositi na događaje koji su uslijedili nakon 1. siječnja 2009. godine.

Pučki pravobranitelj ne može postupati po Vašoj prijavi diskriminacije ukoliko ste već pokrenuli sudski postupak.

Prijava se može podnijeti na formularu koji se nalazi na internet stranici <http://www.ombudsman.hr/hr/diskriminacijap.html> ili poslati na adresu:

PUČKI PRAVOBRANITELJ

Opatička 4

10 000 Zagreb

Preporuka: Koristite formular s internet stranice pučkog pravobranitelja kako biste bili sigurni da ste u prijavi naveli sve što je potrebno da bi se po njoj moglo postupati.

Svatko može podnijeti *pritužbu* pučkom pravobranitelju čak i ako nije izravno oštećen povredom ustavnih ili zakonskih prava (e-mail: ombudsman@inet.hr, tel. 01/485-1855).

Ako želite saznati više o radu i zadaćama pučkog pravobranitelja posjetite internet stranicu <http://www.ombudsman.hr>.

Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom može pružiti informaciju i pomoć pri uključivanju na tržište rada i pružiti informacije o pravima koja imate.

Ured je osnovan 2008. godine te je dužan podnijeti prijavu nadležnom državnom odvjetništvu za svaku diskriminaciju, nasilje, zlostavljanje ili izrabljivanje osobe s invaliditetom.

Jedna od glavnih zadaća Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom je skrb o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom te o suzbijanju svih oblika diskriminacije zbog invaliditeta. Više o ostalim zadaćama Ureda i Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom možete pročitati na internet stranici <http://www.posi.hr/index.php>.

Za savjetovanje i pomoć pri bilo kakvom obliku diskriminacije možete se obratiti i **lokalnim udrugama** koje se bave problematikom osoba s invaliditetom.

8. USLUGE FONDA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA S INVALIDITETOM

8.1. Vrste savjetovanja od strane Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Fond pruža sljedeće usluge:

- Pravno savjetovanje – koju dokumentaciju treba prikupiti za ostvarivanje poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom; objašnjenje Odluke o načinu ostvarivanja poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 08/08) te njene izmjene i dopune (NN 20/09, NN 96/09, NN 44/10)
- Financijsko savjetovanje prilikom podnošenja zahtjeva za novčane poticaje
- Naknada do zaposlenja za nezaposlene osobe s invaliditetom
- Naknada doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje i doprinosa za zapošljavanje
- Naknada razlike radi smanjenog radnog učinka
- Sufinanciranje troškova osobnog asistenta
- Sufinanciranje obrazovanja zaposlenih i nezaposlenih osoba s invaliditetom
- Naknada troškova prilagodbe radnog mjesta i uvjeta rada
- Subvencioniranje kamata na kreditna sredstva po povoljnim uvjetima namijenjenim kupnji strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje osobe s invaliditetom
- Sufinanciranje troškova radnog terapeuta

8.2. Vrste poticaja od strane Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Fond isplaćuje dvije vrste poticaja: redovne i posebne poticaje.

Redovni poticaji isplaćuju se kontinuirano za tromjesečni period (1-3 mjeseci, 4-6 mjeseci, 7-9 mjeseci, 10-12 mjeseci) dokle god postoji potreba.

Posebni poticaji isplaćuju se jednokratno po ukazanoj potrebi.

Redovni poticaji

- Naknada doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje i doprinosa za zapošljavanje
- Naknada razlike radi smanjenog radnog učinka
- Sufinanciranje troškova osobnog asistenta

Posebni poticaji

- Obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba s invaliditetom
- Naknada troškova prilagodbe radnog mjesta i uvjeta rada
- Subvencioniranje kamata na kreditna sredstva po povoljnim uvjetima namijenjenim kupnji strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje osobe s invaliditetom
- Sufinanciranje troškova radnog terapeuta

Zahtjevi za sve poticaje podnose se Fondu u pismenom obliku sa svom potrebnom dokumentacijom. Dokumentacija koju treba priložiti razlikuje se ovisno o poticaju koji se želi ostvariti, te ovisno o tome traži li poticaj poslodavac ili osoba koja se samozapošljava.

Opći pregled dokumentacije potrebne za ostvarivanje redovnih i posebnih poticaja

- Ugovor o radu
- Dokaz o prijavi na obvezno zdravstveno i mirovinsko osiguranje
- Dokaz o invaliditetu
- Kopija rješenja o upisu tvrtke u registar Trgovačkog suda, odnosno kopija Obrtnice (za poslodavce); potvrda o upisu samostalne djelatnosti (za samozapošljavanje)
- Adresa poslodavca, OIB, matični broj, broj žiro računa
- Dokaz za sve radnike o uplati doprinosa i isplati plaće (izvod sa žiro računa, potpisane platne liste)
- Izjava poslodavca o broju zaposlenih i ukupnim prihodima u prethodnoj godini
- Popis zaposlenih osoba s invaliditetom
- Obračun novčanog poticaja sukladno tablicama za izračun za određeni poticaj

8.3. Novčani poticaji – naknada u visini uplaćenog doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje i doprinosa za zapošljavanje

Doprinosi za obvezna osiguranja obračunavaju se na temelju bruto plaće, a prema Odluci Fonda iz bruto plaće se izostavljaju: regres, božićnica, jubilara nagrada, privatno zdravstveno osiguranje, otpremnine, pomoć za duže bolovanje, pomoć u slučaju smrti člana obitelji, naknada za prijevoz.

Prilikom podnošenja zahtjeva za isplatu ovog poticaja osim prethodno opće navedene dokumentacije potrebno je priložiti i tablicu izračuna traženog poticaja.

8.4. Naknada razlike radi smanjenog radnog učinka

Osoba s invaliditetom koja se samozapošljava ili njen poslodavac imaju pravo na naknadu zbog smanjenog radnog učinka ako zbog svog invaliditeta ne mogu obavljati količinski opseg posla kao osoba bez invaliditeta. Tada se nadoknađuje postotak plaće koji odgovara postotku nepostignute norme (NN 96/09).

Osim opće navedene dokumentacije potrebno je priložiti: stručnu analizu radnog mjesta osobe s invaliditetom, normativ za konkretno radno mjesto koji je utemeljen na stvarnom postignuću radnika bez invaliditeta, analizu izvršenja radne norme ili procjenu radne učinkovitosti u trajanju od najmanje 6 mjeseci, izjavu o prilagođenom radnom mjestu i sredstvima za rad, o punoj zaposlenosti svih radnika na konkretnom radnom mjestu te obračun smanjenog radnog učinka. Za smanjeni radni učinak sklapa se ugovor temeljem kojeg se vrši isplata naknade.

8.5. Sufinanciranje troška osobnog asistenta

Osoba s invaliditetom koja se samozapošljava ili njen poslodavac imaju pravo na sufinanciranje dijela troškova druge osobe koja pomaže osobi s invaliditetom u obavljanju određenih aktivnosti. Sufinanciraju se troškovi za osobnog asistenta prema stvarno utrošenom radnom vremenu (NN 96/09).

Osim opće navedene dokumentacije potrebno je priložiti: detaljan opis radnog mjesta, postotak radnog vremena koje se odnosi na aktivnosti koje osoba s invaliditetom ne može samostalno obavljati, obračun troškova osobnog asistenta. Za sufinanciranje troškova osobnog asistenta sklapa se ugovor temeljem kojeg se vrši isplata poticaja.

8.6. Jednokratna materijalna davanja – Obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba s invaliditetom od strane Fonda

Poticaj pokriva 60% iznosa troškova obrazovanja. Obrazovanje može trajati najduže 6 mjeseci, a iznimno do 12 mjeseci uz prethodno odobrenje Fonda na temelju obrazloženog zahtjeva. Poslodavac ima pravo koristiti ovu mjeru jednom po zaposleniku.

Za ovaj poticaj uz opće navedenu dokumentaciju prilaže se: troškovnik obrazovanja (školarina, troškovi prijevoza), program obrazovanja te dokaz o upisu u obrazovnu ustanovu.

Poslodavac ne smije otkazati ugovor o radu osobi s invaliditetom koju je uputio na obrazovanje prije

proteka 12 mjeseci od dana završetka obrazovanja.

Poslodavac je obavezan u roku od 60 dana po završetku obrazovanja zaključiti ugovor o radu s osobom s invaliditetom na neodređeno vrijeme.

Osoba koja se samozapošljava dužna je u roku od 90 dana po završetku obrazovanja pokrenuti poslovnu aktivnost.

8.7. Prilagodba radnog mjesta i prilagodba uvjeta rada

Sredstva za prilagodbu radnog mjesta – arhitektonska prilagodba

Trošak prilagodbe radnog mjesta nadoknađuje se u visini stvarnih troškova prilagodbe (NN 96/09). Rok za podnošenje zahtjeva teče od 01.travnja do 30.lipnja u tekućoj godini za iduću godinu.

Za ovaj poticaj uz opće navedenu dokumentaciju prilaže se: podaci o sadašnjem stanju radnog mjesta, podaci o barijerama, troškovnik s predračunom, godišnji financijski izvještaj poduzetnika te potvrda da se protiv poslodavca ne vodi postupak likvidacije.

Sredstva za prilagodbu uvjeta rada – tehnička prilagodba

Trošak prilagodbe nadoknađuje se u visini stvarnih troškova prilagodbe (NN 96/09).

Rok za podnošenje zahtjeva teče od 01.travnja do 30.lipnja u tekućoj godini za iduću godinu.

Za ovaj poticaj prilaže se dokumentacija kao u slučaju zahtjeva za arhitektonsku prilagodbu.

Poslodavac koji otkaže radni odnos osobi s invaliditetom za koju su odobrena sredstva prije isteka 24 mjeseca od kada su odobrena sredstva, dužan je u roku 3 mjeseca zaposliti drugu osobu s invaliditetom ili vratiti iznos od odobrenih sredstava.

8.8. Subvencioniranje kamate za kreditna sredstva po povoljnim uvjetima namijenjena kupnji strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje osoba s invaliditetom

Ovim poticajem subvencionira se kamata najviše do 70% ugovorene kamatne stope sukladno ugovoru o kreditu s bankom. Subvencioniranje kamate traje do otplate kredita pod uvjetom da je na kupljenom sredstvu zaposlena osoba s invaliditetom.

Za ovaj poticaj uz opće navedenu dokumentaciju prilaže se: odluka o odobrenom namjenskom kreditu poslovne banke, dinamika otplate kredita, dokaz o namjenski utrošenim kreditnim sredstvima te podaci o broju osoba s invaliditetom koje rade na stroju, opremi, alatu ili priboru koji je predmet kreditiranja.

8.9. Sufinanciranje troškova radnog terapeuta

Ovim poticajem sufinancira se dio troškova druge osobe (radni terapeut) koja pomaže osobi s invaliditetom u savladavanju radnog procesa, za razdoblje od 4 mjeseca od dana zaključenja ugovora o radu. Poslodavcu ili osobi koja se samozapošljava, sufinanciraju se troškovi radnog terapeuta prema stvarno utrošenom radnom vremenu (NN 96/09).

Za ovaj poticaj uz opće navedenu dokumentaciju prilaže se: detaljan opis radnog mjesta s iskazanim podatkom o tome u kolikom je postotku radnog vremena osobi s invaliditetom potrebna pomoć i podrška u obavljanju radnih aktivnosti te obračun troškova radnog terapeuta (tablica izračuna). Za sufinanciranje troškova radnog terapeuta sklapa se ugovor temeljem kojeg se vrši isplata naknade.

8.10. Gdje se trebam javiti kako bih ostvario usluge Fonda za profesionalnu rehabilitaciju

Pisani upiti mogu se uputiti putem e-mail adrese tajnistvo@fond.hr ili telefaksa 01/61 84 994.

Također se može pisati na sljedeću adresu Fonda:

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom
Zaharova 5
10000 Zagreb

Fondu se možete usmeno obratiti putem telefona 01/ 60 40 495, a sve ostale informacije o Fondu možete potražiti na Internet stranici www.fond.hr.

9. USLUGE HRVATSKOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE

9.1. Savjetovanje od strane HZZ za osobe s invaliditetom pri zapošljavanju

Svi koji traže posao u HZZ-u, pa tako i osobe s invaliditetom, mogu ostvariti određena prava i dobiti savjete i informacije o mogućnosti zapošljavanja kao što su:

- informacije o slobodnim radnim mjestima i traženim zanimanjima
- procjena radnog potencijala, odabir zanimanja s najboljom šansom zapošljavanja
- radionice za stjecanje znanja i vještina za uspješno traženje zaposlenja (pisanje životopisa i zamolbe, predstavljanje poslodavcu, metode samo-procjene, aktivno traženje posla)
- utvrđivanje preostale radne sposobnosti i pravni savjeti

U svakoj područnoj službi HZZ-a djeluje tim u kojem rade savjetnik za zapošljavanje i predstavnici Odsjeka za profesionalno usmjeravanje i obrazovanje.

Sustav profesionalne rehabilitacije sastoji se od 3 komponente:

- **Profesionalno usmjeravanje** pruža uvid u vlastite mogućnosti, sposobnosti i interese. Profesionalno usmjeravanje nezaposlenih osoba s invaliditetom provodi se individualiziranim cjelovitim pristupom osobi.
- **Osposobljavanje za produktivni rad** znači profesionalno i radno osposobljavanje. Trenutno u osnovnim i srednjim školama postoji niz praktičnih problema a radno osposobljavanje osoba s težim stupnjem invaliditeta svedeno je na «radnu terapiju».
- **Zapošljavanje** osoba s invaliditetom ključna je komponenta profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom. Pokazatelji otežanog zapošljavanja su višak ili manjak zvanja, niža razina obrazovanja prema ostatku populacije, nedostatak radnog iskustva te dugotrajna nezaposlenost.

Područje profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom definirano je i preciznije regulirano Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN,143/02, 33/05).

9.2. Poticaji od strane HZZ-a za osobe s invaliditetom pri zapošljavanju

U svim područnim službama HZZ-a (ukupno 22), priprema se i posreduje pri zapošljavanju osoba s faktorima otežane zapošljivosti.

Mjere aktivne politike zapošljavanja

HZZ je zadužen za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja Vlade RH. Mjere su definirane u Nacionalnom provedbenom planu zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu.

Posebne skupine teže zapošljivih osoba, među kojima su i osobe s invaliditetom mogu koristiti sve dolje navedene mjere, a **mjere od posebnog značaja za osobe s invaliditetom** istaknute su i detaljnije razrađene:

- Sufinanciranje zapošljavanja *posebnih skupina nezaposlenih osoba*, mladih bez radnog staža, dugotrajno nezaposlenih osoba te osoba starijih od 50 godina
- Sufinanciranje doškoloavanja ili preškoloavanja za poznatog poslodavca
- *Financiranje obrazovanja nezaposlenih osoba prema potrebama tržišta rada*
- *Sufinanciranje zapošljavanja nezaposlenih osoba u javnom radu*

Mjera 1: Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba

Poslodavac mora udovoljavati uvjetima koji su propisani Zakonom o državnim potporama. Također treba dokazati pozitivno poslovanje i povećano zapošljavanje unatrag 12 mjeseci. Iznos subvencije ovisi o statusu poslodavca (mali, srednji ili veliki) i razini obrazovanja osobe koja se zapošljava uz potporu. Poslodavac mora zadržati sufinanciranu osobu u radnom odnosu najmanje 12 mjeseci.

Mjera 2: Financiranje obrazovanja nezaposlenih osoba prema potrebama tržišta rada

Financira se trošak obrazovanja, mjesečna stipendija (sada iznosi 1600 kuna), troškovi prijevoza, liječnički pregledi za zanimanja gdje je to uvjet i zaštitna odjeća.

Postoje različiti programi: od pomoćnih zanimanja, do programa prekvalifikacije i programa usavršavanja. Koji će program osoba koristiti ovisi o prijašnjoj razini obrazovanja.

Mjera 3: Sufinanciranje zapošljavanja nezaposlenih osoba u javnom radu

Iznos sufinanciranja ovisi o dužini prijave u evidenciju nezaposlenih, a bazira se na iznosu minimalne plaće. Izvođač javnog rada mogu biti jedinice lokalne samouprave, nevladine udruge i drugi poslodavci ako ponude kvalitetan program koji je društveno koristan i neprofitan. Prednost imaju projekti iz područja socijalne skrbi, edukacije, zaštite i očuvanja okoliša, kulturnih djelatnosti te održavanja i komunalnih radova.

Sve navedene potpore i mjere osobe mogu koristiti ako su prijavljene u evidenciju nezaposlenih HZZ-a i imaju potpisan Profesionalni plan zapošljavanja.

9.3. Kakve koristi kao osoba s invaliditetom imam od profesionalnog usmjeravanja

Profesionalno usmjeravanje je postupak usmjeravanja pojedinca u područja rada koja najbolje odgovaraju njegovim intelektualnim sposobnostima, osobinama ličnosti i profesionalnim interesima. Glavni cilj je olakšati odabir zanimanja i pronalaženje željenog zaposlenja. Profesionalno usmjeravanje uključuje:

- **Psihologijsko testiranje različitih intelektualnih sposobnosti** – više različitih intelektualnih sposobnosti potrebnih za obavljanje aktivnosti unutar pojedinog zanimanja. Što su sposobnosti za neko zanimanje veće, to će biti veće šanse za uspjeh u radu.
- **Testiranje osobina ličnosti** – dominantne osobine ličnosti, uobičajeni obrasci ponašanja

te zainteresiranost za učenje i usvajanje novih znanja.

- **Testiranje profesionalnih interesa** – interesi se odnose na ono što nam se sviđa, što nam je ugodno i u čemu uživamo.
- **Razgovor s psihologom** – savjetovanje vezano uz odabir i realizaciju zanimanja.

9.4. Obrazovanje i osposobljavanje od strane HZZ-a

U 2009. godini u osam županija realizirana su 33 programa stručnog osposobljavanja i razni programi za stjecanje i dopunjavanje znanja i vještina. U programima je sudjelovalo 347 nezaposlenih osoba (67% žena i 36% mladih osoba do 29 godina). Takav je broj očekivano manji nego 2008. godine zbog gospodarske krize.

Prema Nacionalnom planu za poticanje zapošljavanja u 2009. godini u mjeru 2. uključeno je 3.025 osoba kroz 99 obrazovnih programa. Naglasak je bio na programima obrazovanja iz uslužnih djelatnosti, a većinom su to bili kraći programi stručnog osposobljavanja.

9.5. Propisi i uvjeti za dodjeljivanje osobnog asistenta

Zakon o osobnom asistentu treba riješiti pomoć osobama s invaliditetom. Osobni asistent pomaže obaviti poslove koje osoba ne može obaviti sama. Broj radnih sati asistenta na mjesec povećat će se donošenjem Zakona što će utjecati i na kvalitetu života osoba s invaliditetom.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti provodi pilot-projekt osobnog asistenta za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta. Projekt se provodi u suradnji sa 62 udruge osoba s invaliditetom iz 19 županija, a uključeno je 329 osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta.

Osobni asistent mora biti nezaposlena osoba sa završenom osnovnom školom i potvrdom o završenom tečaju za njegovatelja ili srednjom stručnom spremom. Donošenjem Zakona korisnici osobnog asistenta neće više morati biti članom neke udruge kako bi ostvarili to pravo.

9.6. Aktivne mjere tržišne politike

HZZ aktivno sudjeluje u kreiranju nacionalnih programa i smjernica i provodi mjere iz svoje nadležnosti u sljedećim programima:

NACIONALNI PLAN ZA POTICANJE ZAPOŠLJAVANJA ZA 2009. I 2010. GODINU

Ovim planom utvrđuju se osnovna načela državne politike zapošljavanja te odgovornosti i zadaće nadležnih tijela državne uprave i javnih ustanova u provedbi plana.

Prioriteti koji se nastoje ostvariti su povećan udio žena (25-49 godina) nižeg obrazovanja, starijih osoba i mladih ljudi bez radnog staža te dugotrajno nezaposlenih u sufinanciranju obrazovanja i zapošljavanja.

Kao posebno ranjive skupine kojima prijeti socijalna isključenost i dugotrajna nezaposlenost ističu se osobe s invaliditetom, samohrani roditelji, žrtve obiteljskog nasilja, liječeni ovisnici, hrvatski branitelji te osobe romske nacionalne manjine.

Potpore za zapošljavanje i usavršavanje usklađene su sa Zakonom o državnim potporama (140/05), te detaljnije razrađene u nastavku.

Potpore za zapošljavanje

- Sufinanciranje prvog zapošljavanja mladih osoba bez radnog staža
- Sufinanciranje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba
- Sufinanciranje zapošljavanja osoba iznad 50 godina
- Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba

Napomena: Osobe s invaliditetom, liječeni ovisnici, žene žrtve nasilja, žrtve trgovanja ljudima, azilanti, bivši zatvorenici mogu biti zaposleni uz potpore i ukoliko su bili uključeni u program obrazovanja.

- Sufinanciranje samozapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba

Potpore za usavršavanje

- Sufinanciranje obrazovanja zaposlenih osoba iznad 50 godina u cilju zadržavanja radnog mjesta
- Sufinanciranje obrazovanja novozaposlenih osoba na poslovima za koje na tržištu rada nema kvalificirane radne snage
- Sufinanciranje obrazovanja zaposlenih u uvjetima uvođenja novih tehnologija, viših standarda i promjene proizvodnog programa poslodavca

Osim potpora, postoje i mjere čiji je cilj razvoj vještina i povećanje zaposlenosti. To su:

Mjere obrazovanja

- Financiranje obrazovanja nezaposlenih osoba prema potrebama tržišta rada

Mjere zapošljavanja u javnim radovima

- Sufinanciranje zapošljavanja nezaposlenih osoba u javnom radu
- Financiranje zapošljavanja nezaposlenih osoba u javnom radu

Projekt provodi konzorcij Human Dynamics

Fond za profesionalnu rehabilitaciju

i zapošljavanje osoba s invaliditetom

“Poticanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada”